

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 »
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 »
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaküldésére
vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, decz. 13.

Gabonánk védelme.

(K. Ö.) A Magyar Gazdaszövetség a jövő hét elején tartja évi közgyűlését, melyen igen fontos, a gazdaosztályok létérdekeit érintő kérdések vannak napirendre tűzve. *Bernáth Béla* országgyűlési képviselő az olasz bor és a román szőlő csempészetéről, *Jeszenszky Pál*, az O. M. G. E. titkára az állatkivitelről és a husértékesítésről, gróf *Zselénszky Róbert* pedig a gabonavámokról fog értekezni.

Mindmennyi fontos és aktuális kérdés, különösen a gabonavámok kérdését illetőleg meg kell vallanunk, hogy nem lehet eleget erről a tárgyról írni és beszélni, oly fontos kérdését képezi ez az ország jövője boldogulásának. A magyar gazdaszövetség tehát hazafiás munkát végez, mikor ennek a kérdésnek a tárgyalásával utját akarja előkészíteni annak, hogy a jövő kereskedelmi szerződés megkötésénél egy új vámpolitikai irány útjára lépünk, melyet formulálni akép lehet, hogy követelünk vámvédelmet az ország legelső terményének, gabonánknak.

Gabonánkat eddig egyáltalában nem védtük az idegen termény beözönlése ellen. Mert az csak nem nevezhető vámvédelemnek, hogy a buzára 3 koronányi vámot vetettünk ki, mely a határforgalomban még ennek felére zsugorodik. Az oláh, szerb, orosz, sőt amerikai buza is

szabadon jöhetett be piacainkra, lenyomva itt az árakat és lehetetlenné téve itt a gazda megélhetését.

De hát így kellett cselekednünk, mert a szabad kereskedelmi iránynak hódolva, ennek követelményeit is csak egy irányban teljesítettük, amidőn a nyestertermést nem védtük, az ipart ellenben vámvédelemben részesítettük. Kinek használtunk vele, senki sem tudná megmondani. Mert a mezőgazdaságot tönkretettük, az bizonyos, de olyan ipart sem tudunk megteremteni, melyet az elpusztult mezőgazdaság helyébe a nemzeti vagyonosodás tényezőjeként beállítani tudtunk volna.

Azok, kiknek érdekükben áll, hogy a buza a nemzetközi spekuláció akadálytalan tárgyát képezze, a gabonavámokat rendszeren a munkásosztályok megélhetése érdekében szokták kijátszani, azzal az indokolással, hogy a gabonavám megdrágítja a kenyér árát. Egyidőben a francia szociáldemokrácia fejtett ki nagy agitációt a gabonavámok leszállítása érdekében. A kormány akkor hajlandónak is nyilatkozott oly vámtarifá életbeléptetésére, mely emelkedő és eső tételeivel a buzaárakat mindig normális magasságban tartaná meg. A komplikált eljárás miatt azonban az egész tervezetből nem lett semmi.

Nem is ott van a baj, hogy a kenyér árát a gabonavám drágítaná meg, hanem egészen más tényezők. A gabonavám a külföldi termelést drágítja meg és arányba hozza a belföldi termelés költség viszonyaival. Nálunk a gabona vámvédelme

említésre sem méltó, mégis azt látjuk, hogy a kenyér drága.

A buzaárakhoz viszonyítva, azt kell mondanunk, hogy a munkás kenyere drága. Ez folyamán a lisztüzlet azon fufangjának, mely a magasabb buzaárak konjunkturáit a fogyasztóval fizeteti meg, az alacsonyabb buzaárak előnyeit pedig a maga zsebére eszkomptálja. Aki figyelemmel kíséri a lisztüzletet, látni fogja, hogy az aratást követő időszakban egészen őszig, az aratás előtti buzaáraknak megfelelő lisztárak tartják magokat, mert akkor a malmok ó-buzából készült lisztet adnak. Mire ez elfogy, úgy szeptember-október táján, a buzaárak is kezdenek már emelkedni és ki kívánhatná azt, hogy most már olcsóbb legyen a liszt. Ősztől kezdve természetesen folyton emelkednek a lisztárak, mert a készletek természetesen fogynak és búzát már alig lehet kapni.

Tehát nem a gabonavámok, hanem más tényezők drágítják a kenyeret. Azt lehet mondani, hogy a fogyasztóknak alig van tudomásuk a gabona olcsóbbodásáról. Amikor tehát oly vámpolitikai irány követését tartjuk szükségesnek, mely gabonánkat védeni fogja a külföldi termény beözönlése ellen, anélkül, hogy a fogyasztókra terhet rónánk, a mezőgazdaság jobb jövedelmezőségét biztosítjuk. Jogos tehát a gazdakörök azon követelése, hogy az eddig követett vámpolitikát helyettesíteni kell egy más irányú vámpolitikával, mely a mezőgazdasági termelést fokozottabb védelemben részesítse. A nyestertermelés hatályos védelme legyen tehát az

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

L' Arrabbiata.

Irta: Paul Heyse.

(Vége.)

— Megyek (s füveket rakok rá, comparello. Várj csak, tüstént megyek.

— Ne fáradj, commare, rendben van már, és holnapig úgy elmúlik, hogy el is felejttem. Egészséges bőröm van; minden seb fölött hamar össze nő.

— Addio! szólt Laurella és a felvezető ut felé fordult.

— Jó éjt! kiáltott a legény; de nem nézett rá. Azután kiszedte a csónakból a szerszámokat és kosarakat és felment a kis kőlépcső kunyhójába.

Nem volt rajta kívül senki a két kis szobában, a hol most fel s alá járkált. A nyitott ablakon, melyet éjjel csak fatáblákkal zárnak el, friss szellő suhant be és az egyedüllét oly jól esett neki.

Azután ágyára vetette magát és behunyta szemét.

A hold fénye és kinosan sajtó keze felkeltette szenderegéséből. Épen felugrott, hogy lüktető vérét vízben lehűtse, mikor neszt hallott ajtaja előtt. Ki az? kiáltott és kinyitotta az ajtót. Laurella állt előtte.

Minden kérdezősködés nélkül belépett. Ledobta fejéről a kendőt és egy kis kosarat tett az asztalra, azután nagyot lélekzett.

— Kendődért jössz? szólt a legény; megkímélheted volna magadat, mert korán reggel ugyanis megkértem volna Giuseppét, hogy vigye vissza neked.

— Nem azért jöttem, felelt gyorsan a lány. A hegyen voltam, hogy füveket szedjek a vérzés ellen. Itt vannak! és felemelte a kosár fedelét.

— Kár a fáradságért. szólt a legény minden nyerség nélkül, nagyon kár. Már javul a seb, nagyon javul; és ha rosszabbodnék, akkor is megérdemeltem. Mit akarsz itt ilyenkor? Ha valaki itt találna! Tudod, hogy pletykáznak, ha nem is tudják, mit beszélnek.

— Nem törődöm senkivel, felelt hevesen a lány: De látni akarom a kezedet és rá akarom tenni a füveket, mert te balkézettel rá nem rakhatod.

— Mondom, hogy felesleges.

— Mutasd, hogy elhagyjem.

Minden teketória nélkül megfogta a kezét, mely nem tudott ellentálni és levette róla a kötést. Mikor a nagy daganatot meglátta, össze-rezzent és felkiáltott: Jézus Mária!

— Kicsit feldagadt, szólt a legény. Holnapra elmúlik.

Laurella fejét rázta: Egy hétig sem mehatsz a tengerre.

— Azt hiszem, már holnapután kimehetek. De az nem is baj.

A lány ezalatt egy tálban vizet hozott és a sebet újra kimosta. Antonino eltűrt mindent, mint a kis gyermek. Azután a lány rátette a gyógyfüveket, melyek rögtön enyhítették az égést és bekötözte a sebet vászonszeletkével, a miket szintén magával hozott.

Mikor készen volt, a legény így szólt: Köszönöm. De most hallgass ide; ha még egy szíveséget akarsz nekem tenni, bocsásd meg, hogy ma olyan örült voltam és felejtél el mindent, amit mondtam és tettem. Magam sem tudom, hogy történt! Te nem adtál soha okot rá, igazán nem. És ígérem, hogy nem fogsz rólam többé semmi olyat hallani, a mi bánthatna.

— Nekem kell bocsánatot kérnem, szakította félbe a lány. Egészen másképp kellett volna beszélnem veled; de makacsságom kihozott a sodromból. És a seb...

— Csak önvédelem volt és legfőbb ideje volt, hogy megint eszemre térített. Aztán meg a mint mondtam, jelentéktelen. Ne beszélj bocsánatról. Te jót tettél velem és ezt köszönöm neked. És most menj aludni, nesze itt van a kendőd is, mindjárt haza viheted.

Odanyújtotta neki, de a lány még mindig nyugodtan állt és látszott rajta, hogy küszködik magával. Végre így szólt: Ujjasodat is elvesztetted miattam és tudom, hogy a narancs ára benne volt, csak utközben jutott eszembe. Ne tudlak most mindjárt kárpótolni, mert nincsen

a jelszó, melynek hangoztatásával belemegyünk a gazdasági kiegyezésbe és a kereskedelmi szerződések megkötésébe.

Az »Adria« szubvenciója.

Az »Adria« tengerhajózási részvénytársaság szubvenciójának fölemeléseért folyamodott a magyar kormányhoz. A kormány ez ügyben törvényjavaslatot is készített elő, melyet ennek a hónapnak elején akart a Ház elé terjeszteni. A javaslat kész, de egyelőre nem kerül a Ház elé; mert parlamenti körökben általában, de mégis a szabadelvű pártkörben is szokatlan recenzius nyilatkozik a szubvenciónak tervezett fölemelése ellen. Ezuttal csak röviden utalunk azokra a kifogásokra, melyeket az Adria ellen emelnek és a melyek most a kormánypárti klubban állandó szóbeszéd tárgyát képezik. Először kifogásolják, hogy az Adria több igazgatósági tagja tényleg erős összeférhetetlenségben leledzik: másodsor határozottan állítják, hogy az Adria, noha magyar társulat és a magyar kormány támogatásával él, elhanyagolja a magyar ipart és szükségleteit külföldön szerzi be; harmadsor azzal vádolják, hogy a magyar kiviteli cégeket nemcsak hogy kivitelre nem buzdítja, hanem lehetőleg még akadályokat is gördít utjukba, hogy minél kevesebb hajót járasson. Ezekon kívül még egész halmazával is van egyéb kifogás, de ennyi is kétségtelenül elég, hogy ne csak elhalasztás a szubvenció fölemelését, hanem esetleg beszéd tárgyává tegyék az eddigi szubvenció megszüntetését.

Katholikus egyesületek.

Gyürky Ödön, a katolikus ügyeknek ez a fáradhatlan előharcosa, összeállította a Magyarországon eddig keletkezett katolikus egyesületeket. Felemelő ez a vékonyka füzet, melynek tartalma csupa czim, de a mely czimek száma meghaladja már az ezret. Magyarországon a katolikus egyesületi élet egészen új eredetű; annál többet mond tehát Gyürky Ödön füzeté, melyből kitűnik, hogy a fővárostól egészen a legelhagyatottabb falvacskákig mindenütt talajra lettek a katolikus egyletek

a népjólétnek és a hitéletnek előmozdítóivá váltak. Ez az 1000 egyesület eredménynek is meglepő, ez idő rövidségét tekintve, még szebb azonban mint biztató ígérlet a jövőre.

Az 1077 egyesület következőleg oszlik szét szakok szerint:

1. Tudományos és irodalmi egyesület van országos három, u. m. Szt.-István-Társulat, Aquinói Szent Tamás-Társaság, Országos Pázmány-Egyesület; a vidéken van öt, u. m. Egerben, Szatmáron, Gyulafehérváron, Ungvárott és Pozsonyban. II. Kath. főiskolai ifj. egyesület van 16. III. Kath. ének- és zeneegyesület van 26. IV. Önálló katolikus népkönyvtár 36.

Társadalmi egyesületek. I. Kath. körök és olvasóegyletek 392. II. Kath. ifjúsági egyesület van 20.

Katholikus szociális egyesületek. I. Kath. legényegylet van 79, II. Keresztény munkásegylet 10. III. Kath. munkásnők egylete 3. IV. Tanonczegyletek 4.

A keresztény Karitas szolgálatában álló egyesületek. I. Szent Vince-Egylet 20. II. Oltáregylet 11. III. Nőegyletek 22. IV. Kath. jótékony egylet 12. V. Katolikus temetkezési egylet 166.

Katholikus gazdasági és keresztény szövetkezetek 438.

Az állatorvosi szolgálat beosztása.

A hivatalos lap tegnapi száma közli az 1900. XVII. t.-cikk következtében szükségessé vált állatorvosi beosztást. A beosztás maga nem más, mint egy csomó adathalmaz, földrajzi nevek felsorolása s így a közönséget nem igen fogja érdekelni. Egyedüli figyelemre méltó az állategészségügyi felügyelők működési területének kijelölése. Ez u. i. az első eset, hogy az országnak Keleti Károly által a statisztikai czélokra meghonosított felosztás közigazgatásilag isszentesítést nyer, amennyiben az új állategészségügyi felügyelők számára a Keleti-féle kerületek jelöltettek ki. A mi Nagyváradot illeti, persze minket megint lefűzött Debreczen, mert ez lett a tiszántuli területen a felügyelő székhelye. Az igaz, hogy ezzel nem sokat veszítettünk.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, decz. 13.

Perczel Dezső elnököl.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után Pulszky Ágost benyújtja az 1895. évi törvényczikk hatályainak meghosszabbításáról szóló törvényjavaslatot.

Következik a napirend.

Az indemnyti.

Neményi Ambrus előadó: Minthogy nincs kilátás arra, hogy a folyó hó végéig a költségvetés részletes tárgyalását befejezzük, a kormány megbízásából előterjesztem az 1901. év első három hónapjára eső állami kiadások és költségekről szóló törvényjavaslatot.

Meskó László: A függetlenségi és 48-as párt a törvényjavaslatához nem járulhat hozzá, már csak azért is, mert a kormány a bevételk beszédésére és a kiadások megtételére vonatkozó meghatalmazást azon költségvetés alapján kéri, a mely a folyó évre szavaztatott meg, mi pedig a folyó évi költségvetést meg nem szavaztuk. (Helyeslés.) A miniszterelnök nem valósította meg belügyi programját. A főispánokban nem igen esett változás. Az összeférhetlenségi törvény revíziójára is hiába várunk, csak tegnap tett a kormányelnök nyilatkozatot, hogy a kiküldött bizottság a belügyi tárcza tárgyalása után terjeszti elő javaslatát. Megemlékezett a Hentzi-szobrának a kadétskolába helyezésétől, a mely mind ok a bizalmatlanságra. (Meghelyeselték.)

A néppárt bizalmatlan a kormány iránt.

Zichy Aladár gróf kijelentette, hogy csak röviden kíván szólni. Felállította a tételt, vajjon közelebb áll-e a jelen kormány a néppárt politikai irányához, mint az előzők. Erre a kérdésre határozottan azzal felelt, hogy nem. A kormányelnök gyakran szólal fel, de minden beszédének az a retréje, hogy az állam keresztény alapjai megingattassanak. (Zugás.) Ilyen körülmények között bizonyára természetes, hogy a néppárt nincs bizalommal a kormány iránt s nem szavazza meg az indemny-tást. (Helyeslés.)

A circumcisió revíziója.

Molnár János foglalkozik Széll multkori beszédével, fentartja, hogy a közigazgatásnak

pénzem és ha volna, anyámé volna. De itt van ez az ezüst kereszt, a mit a festő tett asztalomra, mikor utólszor nálunk volt. Azóta meg se néztem és nem akarom tovább őrizni szekerényemben. Ha eladod, — ér néhány piastert, a mint anyám mondta akkor — talán megterül a károd és a mi még hionyozni fog, azt majd megkeresem fonással, éjjel, mikor anyám alszik.

— Nem fogadok el semmit, szolt Antonino kurtán és a fényes kis keresztet, melyet a lány zsebéből vett elő, visszatolta.

— El kell fogadnod, szolt Laurella. Ki tudja, beteg kezdeddel meddig nem bírsz majd keresni. Itt van és soha többé nem akarom látni.

— Akkor dobd a tengerbe.

— Hiszen nem ajándékot adok; a te saját tulajdonod, a mivel tartozom neked.

— Tulajdonom? Semmi sem az enyém, a mi a tied. Ha valamikor találkozunk még majd, kérlek, tedd meg azt a szívességet és ne nézz rám, hogy azt ne higgyem, arra emlékeztetsz, a mit ellened vétettem. És most jó éjt s ezzel vége legyen mindennek.

Betette a kendőt és a keresztet a kosárba és rátette a fedelét. A mikor felnézett a lány arcára, megjáédt. Nagy könnyecseppek gördültek azon végig; a lány le sem törölte őket.

— Szent Isten! beteg vagy? remegsz egész testedben!

— Nem baj, felelt a lány. Haza megyek! És inogva ment az ajtó felé. De a sirás erőt vett rajta, úgy hogy homlokát az ajtófélfához szoritotta, hangosan zokogott. De mielőtt Antonino utána mehetett volna, hogy visszatartsa, a lány hirtelen megfordult és a legény nyakába borult.

— Nem bírom tovább! kiáltott és magához szoritotta a legényt, mint a hogy a haldokló kapaszkodik az életéhez; nem bírom elviselni, hogy barátságosan szólj hozzám, és azt akarod, hogy elmenjek ilyen lelkiismerettel. Verj meg, taposs el, átkozz meg! — Vagy ha igaz, hogy még szeretsz, akkor tarts meg, akkor a tied vagyok, tégy velem a mit akarsz! De ne küldj el így magadtól! — Ujra heves zokogásba fulladtak szavai.

Antonino egy ideig szótlánul tartotta karjaiban.

— Hogy szeretlek-e még? kiáltotta végre. Istennek szent Anyja! azt hiszed, hogy azon a kis seben kicsordult szívem minden vére? Nem érzed, hogy dobog a szívem és hogy csak érte dobog? Ha csak azért mondtad ezt, hogy próbára tégy, vagy mert sajnálsz, akkor menj és még én ezt is el fogom felejteni. Ne gondold, hogy adósom vagy, mert tudom, hogy mit szenvedek érted.

— Nem, szolt a lány szilárdan, felemelve arcát a legény válláról, nedves szemével szenvedélyesen arcába nézve, szeretlek s bevallom, hogy már régen félttem eszenvedélytől s küzdöt-

tem ellene. De most már egészen más leszek, mert nem bírom ki, hogy rád ne nézsek, ha elmész mellettem az utcán. És most meg is csókollak, hogy, ha újra kétkednél, így szólhass: Laurella megcsókolt és Laurella csak azt csókolja meg, akit férjül kíván.

Háromszor megcsókolta, aztán kibontakozva karjaiból így szolt: Jó éjt kedvesem! Menj most aludni és gyógyítsd meg kezedet, és ne gyere velem, mert én nem félek senkitől, csak tőled.

Azután kisuhant az ajtón és eltűnt a fal árnyékában. Antonino azonban még sokáig kinézett az ablakon a tengerre, melyen ott ragyogott az egész csillagos ég.

*

Mikor legközelebb kilépett a kis Padre Curato a gyóntatószékből, mely előtt Laurella oly sokáig térdelt, csendesesen mosolygott. Ki gondolta volna, szolt magában, hogy Isten ilyen gyorsan megkönnyörül ezen a csodálatos sziven? És én még szemrehányást tettem magamnak, hogy nem voltam a makacsság ördögével szigorubb. De mi rövidlátók vagyunk s nem látjuk át az Ur csodálatos utait. Áldja meg őket Isten és engedje megérnem, hogy Laurella legidősebb fia vigyen át valamikor apja helyett a tengeren! Ej! ej! ej! l' Arrabbiata!

hajmeresztő visszaélései vannak. A szolgabíróktól vidéken retteg a lakosság. Érthető az az adoma: egyszer egy parasztnak azt mondják: Vigyázz jön a császár! A paraszt meg sem mozdult. Míg a császár jön, ugymond, nem baj, hanem ha fősolgabíró jön, akkor futok. Ismétli azokat, a miket a költségvetés tárgyalása alkalmával felhozott, reflektál a miniszterelnök válaszára és oda konkludál, hogy nem volt igaza semmiben, hanem igenis ő mondott igazat. A közigazgatás rossz és ezért a miniszterelnök felelős. Itt a belügyminiszterium rendelete a circumcisio dolgában, ez revíziója Bánffy rendeletének. Am ha a zsidók kérnek revíziót meg adatnak neki, de a katolikus papok hiába könyörögnek az egyházpolitikai törvények megváltoztatásáért, Mandl rosszul tudja a történetét. Azt állította, hogy a néppárt bölcsője a középkorban van. Nem igaz, a néppárt bölcsője ott ringott Betlehemben, ott született, a hol az Üdvözítő Jézus Krisztus, aki a kereszténységgel ideált adott a világnak. A miniszterelnök ez ellen a kereszténység ellen küzd. A javaslatot nem fogadja el. (Helyeslés a baloldalon.)

Elnök az ülést öt perczre felfüggeszti.

Ugron beszéde.

Szünet után

Ugron Gábor beszélt. Herodot — mondotta, úgy kezdte, hogy a demokracziának az a természete, hogy a többség magát az egésznek tekinti. Ez a sok ezer esztendő mondás, mint valóság él a mi parlamentünkben. Ez a legnagyobb baja és hibája a magyar alkotmányos életnek. Különösen kirívó ez a külügyi képviseletben. Hát van-e nekünk külügyi képviseletünk? Hiszen minket magyarokat a világ osztrákoknak tart. Lobogókn, czimerünk nem érvényesül. A diplomácia mit sem tud Magyarországról. A mi érdekeink a külföldön nem találunk a diplomáciai képviseletben támogatásra. Magyarország csak arra jó, hogy szolgálatakat teljesítsen a hármasszövetség fentartására, de érvényesülést a hármasszövetség hatalmasai nekünk nem engednek.

Ugron után Széll Kálmán beszélt, kifejtve válaszában, hogy programjához mindig hű fog maradni. Kereszténynek tartja magát, nem csak azért, mert meg van keresztelve, hanem mert keresztény eszme és hit él benne.

A javaslatot általánosságban elfogadták s holnap térnek át a részletekre.

Ülés vége 8 órakor.

Tudnivalók a népszámlálásról.

Most készült el az általános népszámlálás nyomtatványainak kitöltésére Budapest területére vonatkozó utasítás.

Az utasítás négy részre oszlik. Az első általános tájékoztatást nyújt. Elmondja, hogy a népszámlálás céljaira három mintát alkalmaznak: Számlálólapot, mely minden egyén után kitöltendő, lakásborítékot, mely minden lakásról (boltról, lakosztályról, stb) kitöltendő és házi gyűjtőívet, mely minden házról kitöltendő. A számlálólapot és lakásborítékot a családfő vagy helyettese, a házi gyűjtőívet pedig a háztulajdonos vagy helyettese tölti ki. A nyomtatványokat a városi hatóság által kinevezett számlálóbiztos december 29-ike és 31-ike között osztja szét a háztulajdonosok között, kik minden egyes lakásba egy-egy lakásborítékot és annyi számlálólapot osztanak ki, ahány ember ott lakik. Az összes népszámlálási nyomtatványokat ingyen osztják szét. A

nyomtatványok január 2-ától kezdve gyűjtetnek vissza. Ebből a célból minden lakófel a pontosan kitöltött lakásborítékot és a beléhelyezett számlálólapokat még január 1-én a háztulajdonosnak átadja, ki a lakásborítékból kitölti a házi gyűjtőívet és az egész anyagot a felülvizsgálat céljából megjelenő számlálóbiztos részére megőrzi. A ki tudva hamisít, vagy valótlan adatokat vezet be, vagy az adatszolgáltatást megtagadja, kihágást követ el és 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik. A népszámlálási adatok sem adóztatási, sem valamely egyéb célra, mint kizárólag statisztikai célra fel nem használhatók.

Az utasítás második része a számláló lap kitöltésére nézve intézkedik. A számlálóbiztos által kiosztott számláló lapok a polgári lakosságra vonatkoznak, tehát tényleges szolgálatban álló katonáról, kiknek rendes lakása valamely katonai kincstári vagy valamely hadihajón van, nem töltendő ki, mert ezeknek összeírásáról az illető katonai épület parancsnoka külön felvételi lapon fog gondoskodni. — A lapon 22 kérdés töltendő ki. Az anyanyelvre nézve azt mondja az utasítás, hogy anyanyelv gyanánt a valósághoz hiven mindenkor azt a nyelvet kell bejegyezni, amelyet az illető ember magának vall és amelyen legtöbbször és legszívesebben beszél. Ennélfogva megjegyzendő, hogy ámbár az anyanyelv a legtöbbször azonos azzal a nyelvvel, amelyet kiki gyermekkorában és rendszerint anyjától sajátított el, ezzel még sem esik mindig össze, mert nem kizárt az a lehetőség, hogy a gyermek anyanyelve más, mint az anyáé, különösen ha a gyermek kisdévodában, iskolában vagy egyéb érintkezés által az anyjától különböző más nyelvet sajátított el. A még beszélni nem tudó csecsemőknél és némáknál anyanyelv gyanánt a család nyelve irandó be. Megjegyzendő továbbá, hogy úgy anyanyelv, valamint más beszélő nyelv gyanánt is mindég csak élő nyelv írható be, ennélfogva a latin vagy zsidó nyelv nem mutatható ki. A családi állapotnál csakis a törvényes állapot veendő tekintetbe. Az irni és olvasni tudásra vonatkozó rovat kitöltésére nézve megjegyzendő, hogy itt nem elégséges az »igen« vagy »nem« szócskával felelni, hanem »ir és olvas« »csak olvas«, »sem ir, sem olvas« szavakkal kell válaszolni.

A harmadik rész a lakásborítékok és házi gyűjtőívek kitöltése iránt intézkedik.

A negyedik rész kiszámítási tábla a születés évének kiszámítására a bemutatott korév után.

Városi közgyűlés.

Nagyvárad, decz. 13.

Lucza napja és 13-dika volt tegnap. Mindkettő jelentős a babonások előtt.

A véletlen hozta úgy, hogy Nagyvárad városa ezen a napon tartsa közgyűlését. Daczára ennek, szerencsésen keresztül estünk rajta.

Nemi-nemüleg ünnepi közgyűlésnek indult de különféle okokból ellaposodott szürke, hétköznapi tárgyalássá.

Tisza Kálmán országgyűlési képviselőnk 70. születésnapjának közeledtére hivei különféle megtiszteltetésekben akarták részesíteni a közkatonává vált generálist. Beszéltek diszpolgárságról, utcza-kereszteléstől, de e hivek leg-hivebbjei bölcs mérséklettel belátták, hogy akkor tesznek legjobb szolgálatot Tisza Kálmánnak, ha ezeket elhagyják s kisebb ünnepléssei beérik.

Igy határozta el a város törvényhatósága

egyhangulag, hogy a 70. éves Tisza Kálmánt, mint a város szülöttjét és országgyűlési képviselőjét feliratban üdvözli.

Es ha vesszük, ez elég nagy megtiszteltetés attól a várostól, akinek nem jutott eszébe ez év augusztus hó 18-án, hogy király Ö Fel-ségét, 70. születése napján üdvözölje.

De hát erről hallgassunk; akkor ünnepelet helyettünk az egész ország; most meg ünnepe-lünk mi — az egész ország helyett!

A közgyűlésen hosszú vitát provokált a díjnokok ügye, amivel derekasan a verembe került a tanács.

Kitűnt, hogy a költségvetésnél nem volt nyílt a tanács, hanem sába alatt tartogatta a létszám felett kinevezett díjnokokat.

Ezért aztán Hlatky Endre olvasott rá a tanácsra s óva intette a nyíltságra. A lecke elég erős volt s talán használ a jövőben.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Beöthy László főispán elnök.

Jelen voltak:

Dr. Bozóky Alajos, Bozóky Béla, dr. Grósz Albert, Hlatky Endre, Kaczián Károly, dr. Konrád Márk, Mezey Mihály, Miskolczy Barnabás, Papp Miklós, Szokoly Tamás, dr. Várady Zsigmond, Beczkay Lajos, ifj. Cser János, Czeglédy Jeremiás, Déry János, dr. Grósz Menyhért, dr. Hoványi Géza, dr. Kornstein Lajos, Ländler Ferencz, Mihálovits János, dr. Radó Ignác, Sulyok István, Stern Hermann, Széles Lajos, dr. Vucskics Gyula, Weisz Károly, Berger Dániel, dr. Dési Géza, dr. Friedländer Sámuel, Gábel Jakab, dr. Kurländer Ede, dr. Moskovits József, Reismann Mór, Ternyei Antal, Weisz Mór, Balogh Döme, Bognár Sándor, Farkas Izidor, Harmathy Károly, Huzella Cyula, ifj. Kohn Sámuel, Kugler Albert, Mandel Adolf, Mihály Adolf, dr. Munk Béla, Munk Jakab, Müller Salamon, Némethy Károly, Nyiry György, Óváry Sándor, Pallay Lajos, Papp György, Rendes Vilmos, dr. Sonnenfeld Zsigmond, Száhlender Károly, Steiner M. Albert, dr. Vári Szabó Béla, Weiszlovits Adolf, dr. Bulyovszky József, Istvánffy István, Szűts Dezső, Lukáts Ödön, ifj. Rímner Károly, Komlóssy József, Bordé Ferencz, Darvassy Lajos, Dús László, Sztarill János, dr. Baróthy Ákos, Busch Dávid, Hegedüs Géza, Ragány János, Nemes Jenő, Szűcs Géza, Szűts István.

A közgyűlés megnyitása után felolvasták a polgármester jelentését a közigazgatás november havi állapotáról. A jelentésnek a közegészségügy, közbiztonság, adó befizetés stb.-ről szóló adatait már közöltük. Bejelenti még a polgármester a közgyűlésnek, hogy a tanács intézkedése folytán a törvényhatóság nevében 20 koronát küldött a székesfehérvári Vörösmarty szobor érczoszorujára, 100 koronát pedig a fővárosban emelendő Vörösmarty szobor-alapra. — Részletes jelentést tesz a villamos vasut engedélyezése tárgyában, Budapesten megtartott tárgyalásról. — Végül bejelenti, hogy Moskovits Mór 150 koronát adományozott a városi szegények részére.

Interpellációk.

Dr. Várady Zsigmond a jelentésnek a villamos vasut engedélyezésére vonatkozó részéhez szól. Elősméri, hogy a polgármester teljesítette a villamos vasut ügyében kötelességét s igyekezett a város érdekeit megvédeni. Két pontról azonban hallgat a jelentés. Az egyik az, hogy a Párispatak hidjához a vállalkozó társulat 3200 koronával hozzájárul. Ez pedig egészen a vállalatot terhelné, mert annak van rá szüksége. — A másik dolog pedig az, hogy mennyi lesz a részvénytársulat alaptőkéje. Ez több nem lehet, mint amennyibe az építés kerül. A külföld erről bírálja meg a magyar vállalatokat. De a saját szempontunkból azért fontos ez, a város haszonrészesezésére az alaptőke nagysága befolyással van; s magasabb

tökénél később részese a haszon élvezetében a város. Ezt csak figyelmébe ajánlja a polgármesternek.

Déry János az iránt interpellál, hogy a jelentésben nem emlékezik meg a polgármester az új városháza építéséről.

A polgármester válasza.

Dr. Bulyovszky József röviden válaszolt az interpellációkra. Dr. Várady Zsigmond felszólalására megjegyzi, hogy az engedélyezési tárgyalás jegyzőkönyve a közgyűlés elé kerül akkor lesz helye a kritikának. A tárgyaláson azt tapasztalták különben, hogy az ily vasuti műszaki dolgok teljesen a miniszteriumok hatáskörében vannak. A tárgyaláson éppen a miniszterium részéről a társulat követeléseit százakkal redukálták. Ezt is fogja a közgyűlés tárgyalni. A Páris patak-híd építéséhez semmivel sem akartak hozzájárulni, mert nekik nem kell új híd, de később belementek, hogy amit elfoglalnak, megfizetik. Ez a kérdés is tárgyalásra kerül.

Déry János interpellációjára azt válaszolja a polgármester, hogy az új városháza terveit most készíti Rimanóczy Kálmán építész s a míg azok készen nem lesznek, nem terjeszthetik elő a jelentést.

Dr. Várady Zsigmond köszönettel veszi a polgármester választát, de egyben kéri, hogy a felvetett kérdésekben megfelelően informálja a minisztert.

Ezután a polgármester jelentését és az interpellációkra tett válaszát tudomásul vették.

A város közigazgatási bizottságából ez év végén öt tag kilép.

Egyhangulag az eddigi tagok: dr. Grósz Albert, Mihály Adolf, dr. Hoványi Géza, Rádl Odón és dr. Berkovits Ferencz választottak be a közigazgatási bizottságba.

Tisza Kálmán üdvözlése.

Nagyvárad város szülöttje Tisza Kálmán országgyűlési képviselőnk vasárnap, december hó 16-án ünnepli 70. születése napját.

Ez alkalmából dr. Hoványi Géza törvényhatósági bizottsági tag azon indítványt terjesztette a törvényhatóság elé, hogy országgyűlési képviselőnket ezen ünnepélyen alkalmából a város nevében üdvözlje. (Az indítványt egész terjedelmében közöltük).

Az indítványra vonatkozólag a városi tanács a következő javaslatot terjesztette a közgyűlés elé:

A tanács javaslata.

Tekintetes törvényhatósági Bizottság!

Hlatky Endre és társai törvényhatósági bizottsági tagok most előterjesztett indítványát következő javaslattal van szerencsénk beterjeszteni:

Tisza Kálmánnak, (Eljenzés) városunk képviselőjének közel tizenöt évi miniszterelnöksége s kormányzatának tényei sokkal közelebről érdeklők a jelent, semhogy ezek fölött a történet műzsjájának kothurnusáról lehetne ítélkezni. Azonban a forrongó eszméket leszőrő kor történése is elismeri, hogy a teljes kaoszba menő parlamenti viszonyokat a parlamenti váltó gazdaság s magyar jellegének visszaadása által Tisza Kálmán konszolidálta, kiszámított tervszerűséggel és biztossággal megsemmisítette az államháztartás költségvetéseinek hiányait s a pénzügyi egyensúlyt — a magyar államháztartásnak szélesebb és biztosabb alapokra fektetése által helyreállította. A késő utókor se fogja tagadhatni, hogy nemzeti és állami megszilárdulásunk első körvonalai Tisza Kálmán hosszú uralma alatt keletkeztek s nemzetiségi és faji kérdésekben erélyes keze az agitátorokat megfékezte. (Ugy van!) Nagy szolgálatot tett hazájának, hogy létesítette a parlamenti kon-

szolidációt s a hosszú időközön keresztül nyolczszázad nemzedékének lázas és fokozatos munkásságával lerakott alapokon nyugvó parlamentarizmusunkat megmentette az itt-ott lehetséges beomlásoktól, dicső örökségül hagyva a parlamentáriszmus szilárd oszlopszatát és gyönyörű ornamentikáját s végezetül nagy érdeme az, hogy a magyar faj belső erőinek kifejtését beleszötte nemzeti politikánkba. Lelki nyugalmának és nagyságának jelét adta akkor is, midőn megvált a hatalomtól, nem fordított hátat a közéletnek, hanem továbbra is szolgálja hazáját, a melynek nagy és hasznos szolgálatokat tett. Ha a vélemények még nem higgadtak le az ő szereplése körül, mindenki tudja, hogy lelkületének patriarchalizmusa közmondásos és szíve jóságos volt.

A magyar közéletnek volt vezére, kit városunk fejlődéséhez annyi sok és erős szál köt s a ki meleg szeretettel karolta föl jogos érdekeinket, a Mindenható kegyelméből 70. születésnapját elérte. Közvetlen hatása alatt a király és nemzet szolgálatában becsülettel s kitartással teljesített fáradozásainak, a mai napon az ő egyszerű nagysága, a polgári erények csodálatos összhangja domborodik ki előttünk. A haza szeretete, a haza megtartása s felvirágoztatása volt mindenbe az ő célja s azt hisszük, a thb. érzelmeinek adunk kifejezést azzal, hogy javasoljuk:

méltóztassék Tisza Kálmánt, városunk képviselőjét 70-ik születésnapja alkalmából szeretettel üdvözölni.

Tanács, mint áll. választmány 1900. decz. 12.

Dr. Bulyovszky József,
polgármester.

A felolvasott javaslatot a jelen voltak egy része zajosan megéljenzte.

Csakhamar felállott az ellenzék vezérére Szokoly Tamás. Higgadtan kezdte beszédét. Ha az indítványozó urak és a tanács megmaradt volna a mellett, hogy egy öreg embert, városunk országos képviselőjét üdvözljük, nem szólt volna fel, de politikai tendenciákat vittek a dologba s mint politikust magasztalják. Ez ide nem tartozik. Ha simán akarják az ügyet keresztülvinni, a politikát vegyék ki belőle s csak az öreg embert és a képviselőt üdvözljék. A mások érzelmét ne bántásák meg az ünnepléssel. Pártja nevében kijelenti, hogy ha a politikai színezetet kihagyják az üdvözlésből szívesen hozzájárulnak a felirat küldéséhez. (Helyeslés. Közbekiáltások: Szavazzunk!)

Dr. Dési Géza nem tudta elképzelni, hogy oly nagy tömeg érdemmel szemben, mint a Tiszáé, megszólaljon a kicsinyes politikai gyűlölet. (Zaj. Ellentmondások.) A 48-asoknak nem privilegiumok a hazaszeretet. (Zaj.)

Egy hang: Ön is 48-as volt!

Dr. Dési Géza: Nem tartozik egy párthoz sem, de meghajlik az igaz érdemek és nagyság előtt, amelyeket a külföld is elismert.

Nem pártszempontból, de mint hazafit üdvözlük Tisza Kálmánt. Ő első sorban a mienk s illik, hogy szívvel-lélekkel üdvözljük. (Eljenzés. Zaj.)

Dr. Vári-Szabó Béla kijelenti, hogy elvei fentartása mellett elfogadja az üdvözlésre vonatkozó javaslatot. (Helyeslés.) De azt ne vegyék politikai meghódolásnak. E kérdésben az a meggyőződése, hogy egy küzdelmek és megtámadtatásokkal teljes élet alkonyán hazafiassabb valakit üdvözölni, mint azt megtagadni. Ha történt annak idején Kossuth Lajossal szemben igazságtalanság, az most helyrehozhatlan. (Eljenzés.)

A tanács javaslatát egyhangulag elfogadták s így feliratban fogják üdvözölni Tisza Kálmánt 70. születés napján.

A színházi szabályrendelet.

A színházról alkotott szabályrendeletet a belügyminiszter nem hagyta jóvá, azon okból, hogy szerinte a színházi bizottság nem ruházható felhatósági hatáskörrel, mert csak véle-

ményező testület. Így bírságot sem szabhat ki a színházgázgatóra, legfeljebb véleményt mondhat a felmerülő esetekben. A miniszter ezen intézkedése által nemcsak meg volna bénítva a színházi bizottság működése, de az egész intézmény illusoriussá válnék.

Ez okból a tanács javasolja, hogy a belügyminiszterhez intézendő feliratban kérje a törvényhatóság a színházi szabályrendelet változatlan jóváhagyását.

A tanács javaslatához képest a felirat küldését elhatározta a közgyűlés.

A városi pénztárban kezelt köz- és alapítványi, továbbá árvapénzek elhelyezésére nézve elhatározták, hogy mint eddig a Nagyvárad Takarékpénztár, a Bihar megyei Takarékpénztár és Iparbank, a Bihar megyei Takarékpénztár és Gazdasági Iparbankban helyeztessenek el a pénzek.

Az orvosok tiszteletdíja.

A belügyminiszter a magán-orvosok díjának per esetén leendő legkisebb összegének megállapítását rendezni óhajtja s erre nézve egy scálát állapított meg, a melyet azért küldött szét az összes törvényhatóságokhoz, hogy ezek állapítsák meg a scála azon fokozatát, a melyet területükre megfelelőnek tartanak.

A városi tanács a scála tételeit a mostani szorult viszonyokhoz képest magasaknak találta s javasolja a közgyűlésnek, miszerint irjon fel a miniszterhez, hogy új tervezetet dolgoztasson ki, amelynek tételei alacsonyabbak, a polgárok helyzetének és anyagi viszonyainak megfelelőbb minimalis összegűek legyenek; azonkívül a mostani fokozatok helyett több és egymáshoz közelebb eső fokozatok állapíttassanak meg.

Dr. Baróthy Akos nem fogadja el a tanács előterjesztését, mert a tanács félremagyarázza a belügyminiszter leiratát, a mely nem a magán orvoslásra vonatkozik. Ez egyezség dolga, s miniszter által leküldött díjszabás csak per esetre szól. A tanács javaslata különben bizalmatlanság is az orvosi kar iránt. Ezt nem érdemlik meg, mert ez a testület a hazafias és humanus érzésben előjár. Indítványozza, hogy a tanács javaslatával szemben az orvosszövetség és a közegészségügyi bizottság javaslatát fogadja el a közgyűlés.

Hlatky Endre ösmeri a kérdést. 24 éve már, hogy utasították a minisztert, miszerint a per esetén behajtható orvosi díjakra legyen scála. Most végre meg akarja a miniszter oldani a kérdést. A kimutatásban az egész országra 4 scála van felvéve s a miniszter ezt azzal küldte szét az összes törvényhatóságoknak, hogy a helyi viszonyok szerint állapítsák meg, melyiket tartják megfelelőnek. Már nov. 15-re kellett volna válaszolni, mert újévtől életbeléptetni akarja a szabályzatot a miniszter. Nehogy a mi véleményünk szerint állapítsák meg a Nagyváradra vonatkozó összeget, most határozni kell, habár a tanács semmit sem javasol. Nézete szerint az I. osztályban lesz a főváros, a II. osztályban az olyan városok, mint Nagyvárad s így tovább. Nagyváradot nem lehet a III. vagy IV. osztályba sorozni. Különben csak per esetre szól az összeg. Kimutatni igyekszik, hogy Nagyváradra nem magas a II. osztály. Indítványozza, hogy Nagyváradot a II. osztályba sorozzák.

Dr. Várady Zsigmond már a II. oszt. lakbérrel az orvosi díj II. osztályát is megállapítva látja.

A tanács javaslatának mellőzésével a II. osztályt véleményezi a miniszternek a közgyűlés.

A László József és az özv. Nagy Gáborné telkéből a köztérhez csatolt terület kártalanításának az ügyét a jövő gyűlésre tűzték ki.

A napidíjasok ügye.

Tervbe vették Nagyvárad városánál egy egész csapat napidíjas elbocsátását, hogy a jövő

évi költségvetés személyi járandóságok címénél a közgyűlés által eszközölt törleszt egyen-súlyozzák. — Többen el is mentek, meghaltak a városi napidijasok közül, azonban még to-vábbi elbocsátások is célba vétettek. Az egyes ügyosztályvezető tanácsstagok azonban olyan ér-telmű előterjesztést tettek, hogy a most alkal-mazásban levő díjnokok közül egyet sem nél-külözhetnek a közigazgatás ügymenetének ve-szélyeztetése nélkül.

Ez indította a tanácsot arra, hogy elő-terjesztést tegyen a közgyűlésnek a napidijasok megtartása folytán szükséges 11781 korona összegnek hitelátruházás útján leendő enge-délyezése iránt.

Beczkay Lajos szólalt fel első sorban a kérdésnél. Nem szavazza meg a kért összeget, hanem ragaszkodik a költségvetéshez.

Dr. Friedländer Sámuel kifogásolja, hogy így akarja a polgármester humanus intézke-dését az elbocsátások visszavonására vonatko-zólag fedezni. Helyteleníti, hogy fogalmazók helyett napidijasokat alkalmaznak. Jogvézett emberek helyett kvalifikáció nélkül hogy fe-lelhetnek meg. Így a napidijasok helyett al-kalmazzon löerőt, ha csak a nyers erő kell. Egy tanácsot ad a tanácsnak. (Derűltség.) A már hónapok óta üresedésben levő jegyzői állás dotációját használják fel a napidijasok fizeté-sére. Így elfogadja a javaslatot.

Szokolay Tamás sehogy sem érti azt, hogy a költségvetésből 5400 koronát töröltek s most 11781 koronát kér a tanács. Azt vitatja, hogy a polgármester nem helyesen osztja be a munkát.

Ragány János magyarázza, hogy miként volt a díjnoktartás ügye a multban s fejtegeti, hogy miért kéri a tanács a hitelátruházást.

Gábel Jakab az átruházást csak a sze-mélyi költségvetés keretében fogadja el. Indít-ványozza, miként a tanács javaslatából más más czímen történt megtakarításokból ki-tételek töröltessenek.

Beöthy László elnök felvilágosításul meg-jegyzi, hogy a törölni kívánt kitétel azért szük-séges, mert január elsején még nem tudható, hogy a személyi járandóságokból minő megta-karítás lesz, s így január elsején el kellene a díjnokokat bocsátani. Azt kimondhatná legfel-jebb a közgyűlés, hogy minden díjnoki állásnál előterjesztést tegyen a polgármester.

Dr. Várady Zsigmond elfogadja a tanács előterjesztését, de arra nézve nem hallott felvi-ágosítást, hogy csak 6000 koronát töröltek a költségvetésből s mégis 11781 koronát kérnek. — Ha a tanács a burokratizmussal szakít, las-sankint elbocsáthatók lesznek a díjnokok. — Egy konkrét esetet mutat be annak illusztrá-lásául, hogy végzéseket hoznak olyan dolgokért, amit pár lépéssel és pár szóval elvégezhet-nének.

Dr. Bulyovszky József a tanács előterjesz-tésével foglalkozik. Az összeghez nem ragasz-kodik. (Tetszés.) Az összes személyzet tev-kenységét alaposan megakarja vizsgálni, de ehhez idő kell. A kormány is akciózt indított az adminisztráció egyszerűsítésére. Ezt most ta-nulmányozzák.

Ragány János újabb felvilágosítással szol-gál. A 11781 korona összeg a költségvetésben meghatározott díjnok-létszámon felüli díjnokok fizetésére szükséges. Ezek időközben a létszá-mon felül nevezettek ki.

Hlatky Endre nem helyesli azon rend-szert, hogy a költségvetés hátamegett vannak dolgok, amelyekről nem nyújtanak felvilágosi-tást. Így idézik elő a zavarokat. A bajon most kell segíteni, de jövőre világosan tárjanak elő mindent. Végül azt említi fel, hogy a városnál vannak igen képzett napidijasok.

A tanács javaslatát elfogadták.

A városi ingatlanok tűzbiztosítása.

A város összes ingatlanai jelenleg az I. magyar általános biztosító társaságnál van biz-tosítva. Mivel azonban a Szigligeti-színházat a város előnyösebb feltételek mellett az osztrák Elemi társulatnál biztosította, az Első magyar általános biztosító-társaság a város ingatlanainak tűzbiztosítását felmondotta.

A megtartott árlejtés alkalmával csupán két osztrák társulat: az Elemi biztosító-társas-ág és a már 75 év óta fenálló bécsi cs. kir. szabadalmazott kölcsönös tűzkár biztosító-inté-zet. A két ajánlat első látszatra egyformának mutatkozott, de a pontos utánszámításnál ki-tűnt, hogy a bécsi cs. kir. szabadalmazott köl-csönös tűzbiztosítási társaság ajánlata előnyö-sebb, azonban a szerződési feltételeket nem írta alá.

A tanács javasolja, hogy ezen társulat ajánlata fo adtassék el, azon kikötéssel, hogy 3 nap alatt a szerződési feltételeket aláírni köteles.

A tanács javaslatát elfogadták.

*

A házszám- és utcai jelző táblákra meg-tartott árlejtésnél Pisztray és társa szegedi czég ajánlata volt a legelőnyösebb s így ennek elfogadását javasolja a tanács. Egy házszám tábla 1 korona 10 fillér, egy utcajelző tábla 2 kor. 10 fillér ez ajánlat szerint.

A beérkezett táblákat a bizottság tagjai megtekintették.

Kugler Albert indítványozta, hogy egy szakértő-bizottság bírálja meg a táblákat.

Gábel Jakab pótindítványt tett, hogy az esetleg ezután beérkező ajánlati mintákat is vegyék bírálat alá.

Többek hozzászólása után a szépészeti és közlekedési szakbizottságnak adták ki a mintá-kat s Gábel indítványát is elfogadták.

A város részére szükséges nyomtatvá-nyokra megtartott árlejtésen 48% leengedés-sel **Láng** József nyomdatulajdonos tette a legkedvezőbb ajánlatot s így a tanács ennek elfogadását javasolja.

Elfogadták.

Bocser Péternek 1000 frt tőke és ennek kamatai megtérítésére irányuló kérelmét, hosz-szabb vita után kiadták egy bizottságnak, mely a polgármester elnöklete alatt **Hlatky** Endre, **Szokolay** Tamás és dr. **Grám** Károly tagokból áll.

Biharvámegye közkórházából nyílt csa-tornán át folyik ki a szennyvíz a Páris-patakba. Ez állapotot akként óhajtának segíteni, hogy a kórházból **Kőfaragó- és Széles-utcán** át a **Körörszig** fedett betoncatornát építenének. A csatorna költségeinek viselésén akad meg a dolog. A városi tanács javasolja, hogy mondja ki a közgyűlés, miszerint hajlandó a csatornát kiépíteni 28,000 korona költséggel, ha az ösz-szeget megfizeti a kórház-alaphól a vármegye. Ha az általános csatornázás bekövetkezik, a szabályszerű hozzájárulás levonása után a vá-ross visszatéríti a csatorna költségeit a me-gyének.

A tanács javaslatát elfogadták.

A nagyváradi lat. szert. káptalan, vala-mint br. **Königswarter** Hermannal kötendő kö-vezetvám egyezséget elfogadták.

Özv. Róth Mórné tér-bér ügyében létre-jött egyezséget helybenhagyták.

Weisz Salamon és **Sonnenwirth** Bernáth-nak fatelep bérlet átruházását, továbbá **Moskovits** Adolf és fiai, továbbá **Pápa** Sándor földbérlet átruházását jóváhagyták.

A Nagyváradi Polgári Lövészegylettel, a köztérek és parkok gondozására megkötött szerződést jóváhagyták.

Sternberg Lázár f.-vásárhelyi lakossal a város részére szükséges tűzifa beszerzésére kötött szerződést jóváhagyták.

Ezzel a közgyűlés este háromnegyed 7 órakor véget ért.

UJDONSAGOK.

* **Eljegyzés a királyi családban.** **Anna Mária Terézia főhercegnő, Ferdinánd** toscá-nai nagyherceg leánya — mint a hivatalos lap jelenti — a király engedélyével jegyet vál-tott **Hohenlohe-Bartenstein** János herceggel.

* **Uj mesterkanonok.** Ő Felsőge a vallás-és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére a szatmári székeskáptalanban fokozatos előlép-tetés folytán megüresedett mesterkanonokságot **Pemp** Antal czimzetes kanonok és felsőbányai esperes-plebánosok adományozta.

* **A braganzai herceg fogadása.** **Ferencz** József braganzai herceg, aki ezredével, a Vil-mos huszárokkal most Debreczenben állomáso-zik, a minap egy érdekes fogadást tett egy fő-hadnagy bajtársával. Abban fogadtak, hogy a főhadnagy nem tud megenni egy óra alatt hat-van darab fagyalthoz való ostyát. A fogadás a főhadnagy részéről egy arany cigaretta-tárcza, a herceg részéről pedig egy pompás hátás ló volt. A főhadnagy erre neki látott és fél óra alatt elpusztította a hatvan darab ostyát, meg-nyervén így a hátas paripát.

* **A vasárnapi munkaszünet felfüggesz-tése.** A kereskedelmi miniszter a karácsonyt közvetlenül megelőző vasárnapra, december hó 23-dikára, a vasárnapi munkaszünetet fölfüg-gesztette. A miniszter azért intézkedett így hogy a közönség a karácsonyi ünnepekre szo-kásos bevásárlásokat ezen a napon is végez-hesse. A munkaszünet fölfüggesztése a nyom-dákra nem terjed ki.

* **A bécsi és a budapesti egyetem.** A bécsi és a budapesti egyetem hallgatósága az 1899—1900. iskolai évben ez volt:

	Budapest		Bécs	
	rendes	rendkívüli	rendes	rendkívüli
teologus	87	1	151	28
joghallgató	3153	242	2685	324
orvosnövendék	564	9	1033	506
bölcsész	726	101	800	325
összesen	4530	353	4669	1183
	4883		5852	

A bécsi egyetemen ez iskolai évben ma-gyarországi hallgató 354 (Horvát-Szlavonor-szágból 111) volt; a budapesti egyetem hall-gatói közt 26 volt ausztriai. Nőhallgató a bécsi egyetemen 50 volt. és pedig 30 rendes, 20 rendkívüli (de ez évben Ausztriában a nők még csak a bölcsészeti karba iratkozhattak be); a budapesti egyetemet ez évben 28 nőhallgató látogatta, kiknek egy hatoda rendkívüli hall-gató volt.

* **Egy leány és két aszfaltbetyár.** Egy belvárosi divatüzletben vezeti a kasszakönyvet **Veronka** kisasszony. Feltűnően szép leány, dus szőke hajjal, hajlékony magas termettel. Így hát nem csodálható, hogy tegnap este, amikor hazafelé siettében a Múzeum-köruton villanyosra szállott, két gondosan felpiperkőzött aszfaltbetyár szegődött a nyomába.

A két jeles ifju karonfogva sétált az aszfalton, amikor megpillantotta a magányos leánykát.

— Hopp, itt a zsákmány, csak üldözni kell! Felszállottak ők is a villanyosra, de ott igen tartózkodóan viselkedtek. Sokan ültek a kocsi-ban és esetleg balul üthetett volna ki a szemtelen-kedésük.

De az Üllői-uton leszállott a leány és a két jóbarát utána. **Veronka** észrevette, hogy őt üldözik, siettette hát a lépteit és befordult az egyik oldal utcába. Ott volt a lakása. A lélegzete elfúlt szinte a sietéstől, a szíve megremegett arra a gondolatra, hogy utólérhetik. Körülnézett félénken, hogy hátha segítséget találhatna valahol. Senki sem járt épp akkor a sikátorban.

Már-már azt hitte, hogy minden hasztalan, a mikor a háta mögött megszólal az egyik ifju:

— No Sándor, most már azt hiszem, te magamra hagyhatnál. Itt nincs szükség kettőre.

— Nem rossz! En hagyjalak el? Hát nem én láttam meg előbb?

— Ugyan, csak nem gondolsz arra, hogy én átengedjem neked ezt a pompás kalandot. Különben is ilyen arczczal mint a tied...

— Kifogásod van az arczom ellen? Talán te különb vagy, azt hiszed? Te... te majomképű!

— Hah! Mit mondtál? Majomképű?

— Igenis, ha tudni akarod, majomképű!

— No megállj, ezért lakolsz, nyomorult!...

Csatt!

Veronka kisasszony gyors egymásutánban két pofon csattanását hallotta. Hátra nem mert pillantani, de azt tisztán hallotta, hogy ketten a földre zuhantak és ott hemperegve, püfölik egymást. Épen haza ért, a kapuból hátra tekintett. Üldözői még mindig nem végeztek egymással.

A kisasszony beszaladt a kapun, a két aszfalt-betyárt pedig kékre-zöldre verve, megtépve, besározva kísérte be a rendőr a legközelebbi előjárószághoz.

* Zsoldics és ügyvédje Zsoldicsot és Papp Zoltánt keményen megvasalva erős fedezet alatt szállították a mult csütörtökön Illavára, hol büntetésüket fogják tölteni. Az állomásnál épen ott volt a védője dr. Hermann Lipót, ki midőn meglátta Zsoldicsot, oda ment és beszélgetett vele. Zsoldics hálálkodott, hogy megmentette a kötéltől, aztán bucsuzás közben siralmas hangon így szólott: »Most már sokáig nem fogom látni a tekintetes urat, de csak jó az Isten, lehet, hogy még egyszer viszontlátjuk egymást. Isten őrizzen!« válaszolt rémülten az ügyvéd, úgy érzelmezvén a gonosztevő szavait, mintha rossz sejtelmeket támasztana vele szemben.

* Miben maradtunk hátra Párisban. A tolvajok számában. S ez nem csekély büszkeségünkre szolgál, tekintve, hogy minden egyében kitüntünk. A párisi rendőrprefektura u. i. most tette a kiállítás közzé bünkrónikáját számokban. E szerint apr. 15-től október 31-ig a kiállítás területén 13.904. elfogatás történt. Ezek közül legtöbbnek oka a közrend elleni kihágás (6320) és a tulajdon ellen elkövetett büncselekmény (5123); 1192 esetben idegen személyek jogellenes megtámadása, 362-szer erkölcs elleni kihágás fordult elő. Ebben a csinos számú kihágásban a nem francziák elenyésző csekély számmal: 1189 jó madárral szerepelnek. Ezek közt is Belgium 360, Németország 257 alakkal halad a díszes csoport élén, míg Amerika és Magyarország Ausztrálával együtt 44—44 zsebmetszővel szerényen háttérben maradunk.

* Az angolok vesztesége Dél-Afrikában. Az angol hadügyi hivatal most tette közzé legújabb jelentését a délafrikai csapatok állományáról. A kimutatás szerint december elsejéig 267.311 embert küldöttek Dél-Afrikába. A veszteség december elsejéig a következő: halott (a csatában elesett): 3018, megsebesült: 13886, sebében vagy betegségben meghalt 7786, a délafrikai kórházakban betegen fekszik: 11327, Angliába betegen vagy sebesülten visszatért: 35548 katona. Az összes veszteség tehát 72165.

* Az osztályosorsjáték tegnapi húzásán a következő nagyobb nyereményeket sorsolták ki:

70.000 koronát nyert: 37465.

3000 koronát nyertek: 8135 87844.

2000 koronát nyertek: 32427 52902.

1000 koronát nyertek: 9698 68562 86654.

500 koronát nyertek: 938 10502 19572

30194 48484 65136 70873 75888 80774 38351.

300 koronát nyertek: 7084 9565 12698

13675 13947 22608 2463 26868 952 31075

31866 35209 38026 38915 39409 52248 54666

56262 60676 51516 65378 68900 69360 75610

807 79923 84152 85459 85786 85937 80050

91428 94499 515 94984.

A többi kihuzott számok 80 koronát nyertek.

* Szociálisták a képviselőház ellen. A Sándor főherceg-utczában, a képviselőház előtt tegnap reggel fél tíz óra tájban mintegy ötszáz főre rugó tömeg verődött össze. A képviselőház ellen akartak tüntetni, a tegnapi tárgyalás miatt, a mikor is annak folyománya képen a szociálista irányu »Népszavá«-t megtorló eljárásra az ügyészségnek szolgáltatották ki. Tíz óra felé járt az idő, a mikor a tömeg Gajári Ödön képviselőt pillantotta meg. Óriási zivaj támadt. A tömeg »abczug« kiáltásokkal fogadta a képviselőt és talán tettelegességre kerül a dolog, ha az időközben megérkezett rendőrség közbe nem veti magát. A rendőrség azután hamarosan szétkergette a tüntetőket.

IRODALOM.

Agarászat. Csanády Jenő tollából ily czímen jelent meg egy kisebb kötet. Inkább intim, baráti körben való terjesztésre számít a könyv, mint a nagy közönség pártolására; hiszen maga az agarászat csak nagyon keveseknek fenntartott uri passzió. Az azonban bizonyos, hogy e kevesek igen élvezetesnek fogják találni Csanády könyvét. Részletesen foglalkozik az agarényészléssel, az agar-neveléssel, szóval az agar-kérdés minden oldalával, hozzá érdekes agarász-kalandok leírását, még egy agarászat rimes elénekklésével is kedveskedik olvasóinak. Mindezek nem készültek arra, hogy az irodalmi kritikát kiállják, annak kell vennünk, a minék íródtak: baráti kedveskedésnek. S arra valóban megfelel. Érdekes végül a kötetben a magyarországi agarászegyletek és agarászversenyek statisztikai és időrendi összeállítása. A könyv Nagyszalontán jelent meg.

Igazságszolgáltatás.

Váltóhamisító parasztgazda. Magánokirat hamisítással vádolva állott tegnap a nagyváradi büntető törvényszék előtt ifj. Barna Péter. A biharmegyei és a nagyváradi takarékpénztárak kárára testvérei és Bányai Péter aláírásával váltót hamisított, még pedig az előbbi intézetnél 285 frtot, az utóbbinál 258 frt erejéig. — A tárgyalás folyamán egyedüli enyhítő körülményül azt hozta fel, hogy ő eladta ingatlanát az apjának 1500 frtért, de oly feltétellel, hogy az ezt a két váltót is fizesse ki. A mint bebizonyult, ez igaz sem volt. De ha igaz lett volna, sem mentette volna e körülmény őt, mivel az aláírásokat tényleg hamisította. A törvényszék bűnösnek mondta ki ifj. Barna Pétert s nyolcz hónapi börtönre ítélte; mi ellen vádlott fellebbezett.

A kellemetlen utitárs. Tavaly áprilisban a kolozsvár-budapesti vasutvonal egyik állomásáról sürgöny érkezett a budapesti rendőrséghez, hogy a vonaton egy utazó zsebtolvajt fogtak el. A rendőrség azonnal intézkedett is a kiváló vendég illő fogadtatásáról, a kit a vasuti kalauz Kohn Pap Arthur személyében át is adott Kádár Péter titkos rendőrnek. Kádár azonnal a pályaudvaron levő őrszobába vezette Papot és Winter Ferencz mézároségényt, a panaszt, a ki előadta, hogy a vasuton arra ébredt fel, hogy valami idegen kéz kotorász a zsebében. A kéz — ugymond — azt hiszi, hogy a Pap Arthuré volt, a kit ő hatalmasan nyakon cserdített. Az utasok a csattanásra felriadtak és sürgönyöztek a központi pályaudvar rendőri kirendeltségének, hogy tolvajt fogtak. Most a gyanúsított Pap kihallgatására került volna a sor, de ez oly hányaveti magaviseletet tanúsított, hogy Kádár karhatalmat alkalmazott ellene. Ezt a karhatalmat Pap később úgy panaszkolta el, hogy őt Kádár alaposan fölpofozta s a fölénel fogva vallatta és többek között azt kérdezte tőle:

— Nem te voltál az, ki a minap egy utastól a kocsiban 6000 frtot ellopott?

Pap persze nem volt hajlandó ezt a csekélységet magára vállalni és miután a nyomor-

zás nem tudott ellene semmit kideríteni, hivatalos hatalommal való visszaélés miatt feljelentette Kádárt, a kit a törvényszék el is ítélte e miatt 100 korona pénzbüntetésre és hivatalvesztésre. A tábla a büntetést helybenhagyta, de kir. kuria, a mely Tarnay bíró előadásában ma foglalkozott ezzel az ügygel, Kádárt a vád és következményei alól felmentette.

A megbüntetett sportiroda. A közönség játékszenvedélyének kihatását tették keresetforrásukká, Müller Imre hirdetői ügynök, Goldberger Jakab gyümölcsáros és Csillag Gyula foglalkozás nélküli alak. Hároman egyesülve a »Budapest« kávéházban egyelőre egy félreeső asztalnál fogadási »iroda«-t nyitottak, melyen Európa összes versenyeire fogadásokat vettek föl. De csak elfogadtak, mert nyeresé esetén mindig talált a nemes czég valamelyes kifogást, melynek alapján a fizetést megtagadta. A károsultak csupa álszeméremből elhallgatták a dolgot, s így bár valószínű, hogy igen nagy az áldozatok száma, feljelentést senki sem tett a jómadarak ellen. Az iroda nagy forgalma azonban még sem kerülte el a rendőrség figyelmét s egy napon a fogadásokat lefoglalva az illetők ellen megindította az eljárást. Most fejeződött be ez az ügy a VI. kerületi kapitányságnál. Müller Imrét 300 korona pénzbírságra, 30 napi elzárásra, Goldberger Jakabot 200 korona pénzbírságra s 15 napi elzárásra, Csillag Gyulát pedig 50 korona pénzbüntetésre ítélte a kerületet vezető kapitány.

SZINHAZ.

HETI MŰSOR.

Péntek: »Három pár cipő.«

Szombat: »Kornevillei harangok.«

d. u. Csongor és Tünde.

Vasárnap este. Bibliás asszony.

Mándoky Béla búcsuja Nagyváradtól. Mándoky Béla, a kiváló ősz Shakespeare-színész most ülte meg Debreczenben nevezetes színészi működésének negyven éves fordulóját, s ez alkalommal a szomszéd város közönsége lelkes ünnepléssel vette körül a magyar színészet e kitűnő alakját. Mándoky Bélát Nagyváradhoz is forró kapocs köti; közel harmincz esztendeig volt a mi közönségünknek is kedvelt, ünnepezt színésze, s ezért, végkép visszavonulván a színpad babértermő deszkáiról, a nagyváradi közönségtől is búcsút akar venni az ősz tragikus. Levélbeli kérésére Somogyi igazgató készséggel adta beleegyezését arra nézve, hogy a Szigligeti-színház színpadáról mondjon Istenhozzádot az ő régi nagyváradi barátainak és jóakarói táborának. Január vagy február hónapban lép föl eszerint Mándoky Béla nálunk Hamlet czimszerepében, az ő nagy híri alakításában, mely egy emberöltőn annyi sikert, oly sok dicsőséget hozott neki.

Sulamith. A színház énekes személyzete nagy ambícióval készül a Sulamith reprizére, mely az e havi repertoárban foglal helyet. Az igazgatóság meglepően szép díszleteket és teljesen új kosztümöket készített a darabhoz, melynek próbáival párhuzamosan készülnek a Mikado és a Baba reprizére is, amit szintén nagy díszszel fognak kiállítani.

Változás a műsorban. Ma, pénteken a műsorra tüzött Három pár cipő helyett, melyet technikai okokból rövid időre el kellett halasztani, a Sabin nők elrablása című kitűnő, mulattató bobózat kerül újból a közönség elé, melyben Nyárainak oly hatalmas sikerei voltak. E sikerek buzdították föl a Magyar Színház igazgatóságát is, hogy a Sabin nők elrablását föllevenítse s az idei szezon egyik vonzó műsordarabjává avassa. A mai előadásán a szerepek a régi kezekben lesznek.

REGÉNY-CSARNOK.

A szeretet angyala.

Irta: Lázár Gyula.

14.

Dabronczy Magda képe bukik fel előtte... Oly kedvesnek találja... látja zavart tekintetében a boldogító szerelmet, megrázkódik a tekintettől, s szagatatlan mormogja: Miért kell távoznom a lánytól, hiszen nagyon szeret!... Már késő... talán mégsem...

Izgatottan felugrik, néhány lépést tesz előre, majd visszahanyatlott a kényelmes mogorófa-padra... Az a szép leány, kinek képe még most is elméjében forog, feléje közelit, már messziről nyújtja puha kezét...

— Jó reggelt Iván! Nem zavarlak?

— Oh nem, szép rokon; nem foglalkozom komoly dologgal, pusztán a reggeli lég kedvéért jöttem ki ily korán...

— Ugy látszik, te is rajongsz a nyári reggelek kelleméi után? E pontban megegyeznek vágyaink... De ni, hisz te olvasni akarsz, jobb lesz, ha távozom. Bocsásd meg merész-ségemet.

— Nincs mit megbocsájtanom, kedves Magda! nem volt szándékom olvasni, e könyv fölötté száraz. Jöjj, inkább üljünk le e padra, s beszélj nekem sokat, nagyon sokat... oly édesen tudsz társalogni.

— Iván, Iván, miért gunyolódlól? Nem szolgáltam reá...

— Igazat mondtam, Magda; a valóság nem guny...

— Jól van Iván, hiszek — mondá a karcu leány s kékvirágos szoknyáját kecsesen félrekapva az ifju szerzetes mellé ült. Pár pillanattig hallgattak.

— Hol járnak gondolataid, Magda? — töré meg végre Iván a csendet...

— Annuskánál.

— Ah, nővéremnél?

— Igen; éppen arra gondoltam, mivel foglalkozik ő most s gondol-e reánk?... Szegény Annuska...

— Miért nevezted szegénynek?

— Mert nem lehet közöttünk, pedig ugy szeret kennünk... Igazán csókolni való szíve van... Halljad csak: még te Gy... ben voltál, mikor kedves Annuskánkat mélyen megsértettem, s lásd, másnap már ugy beszélt velem, mint szokott; feledett mindent...

— Szeretnék vele szívet cserélni, talán akkor nem tartanának egyesek oly rossznak, mint most vagyok.

— Oh kedves Ivánom — szolt Magda engesztelő mosolylyal — nem lehetsz te rossz, hisz elismeréssel nyilatkoznak rólad mindenfelé! Abban csak a hazug elfogultság talál megrovandót, ha egy fiatal ember lépést tart minden téren a korrall... Nem remetének születünk — ugy-e Iván? mondá édeskése Magda s megfogta az ifju tanár kezét.

Iván szíve hevesebben dobogott, ez az érintés megzavarta a pajkos vért ereiben s elkezdett remegni... Nem remetének születünk ugy-e Iván... nem megrovandó, ha egy fiatal ember minden téren lépést tart a korrall... Hisz e szavakat az ő szívéből csalta ki a leány, ő is így gondolkozik... így is él már régóta... Mily egybehangzó nézetek... Mily rokon szívek... Miért nem lehetnek egymáséi...?

— Iván, mi bajod? reszketsz mint a falevél, ne félj tőlem, nem bántalak — mondá Magda szemlesütve, remegő, mámoros hangon.

— Hüvös van, Magda, fázom nagyon.

A leány jól tudta, mitől fázik Iván. Győzelmes derű szökött át halványpiros arcán... Jól játszotta szerepét. Buknia nem lehet.

— Csakugyan, édes Iván, kissé hüvös a lég; de nézd csak, segíthetünk a bajon. Nélkülözhetem e gyapot-kendő, szívesen átadom... s mit sem törődve Iván tiltakozásával néhány ügyes mozdulattal nyaka köré csavarta s csipőre vágva parányi kezeit megállt a furcsa alak előtt s jóízűen hahotázott...

— Mily kedves vagy most Ivánom, ha látnád magadat... ha látna Annuska...

Iván maga is kacagni kezdett, gyönyörködött a leány széles kedvében s minél tovább nézte, annál több szeretetreméltó vonást fedezett fel rajta.

(Folyt. köv.)

Közönség köre.*

Nyilatkozat.

Abból az alkalomból, hogy a nagyméltóságú belügyminiszter ur, többünk, tisztelettel pályázók közül engem részesített abban az elismerésben, hogy a kolozsvári Nemzeti Színház igazgatóságát szerződésileg rám bizta; a Nagyváradon megjelenő »Színházi Újság« című lapban névtelen támadás jelent meg ellenem. Jól ismert művészi szerepléseimnek, nyilvános és magánéletem érintetlen erkölcsi tisztaságának az ily hangu támadás nem árthat sem a nagy közönség, sem fölöttes hatóságom, a nagymélt. belügymin. ur előtt. — Nyilvánvaló azonban, bármily oldalról jöjjön is, ily támadás büntetlen nem maradhat. Elégtételemet és álorczás támadóm megbüntetését jelen helyzetben nem kereshetem másutt, mint a teljes nyilvánosság előtt. Ezért megtettem a szükséges lépéseket arra, hogy a támadó cikk szerzője illetékes bírósága, a nagyváradai fenytő bíróság előtt feleljen cselekedetéért.

Budapest, december 13.

Megyery Dezső.

* E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

TAVIRATOK.

Uj főispánok.

Budapest, decz. 13. (Saj. tud. táv.) O Felsége a király Lázár István prófot brassómegyei, Beldy Lászlót pedig nagy-küküllőmegyei főispánokká nevezte ki.

Elismerés egy zárdafőnöknek.

Szatmár, decz. 13. (Saj. tud. táv.) Szatmárvármegye közgyűlése a bikszádi zárdafőnökségből nemzetiségi intrikákból kibuktatott Pásztory Arkadnak jegyzőkönyvi elismerést szavazott. Ez ellen Lukács Konstantin, az agitátor öcsöce felszólalt, de a közgyűlés indítványát elvetette. A zárdafőnök visszahelyezése iránt mozgalom indult meg.

Krüger és a nagyhatalmak.

London, decz. 13. (Saját tud. táv.) A Dail Mailnak telegrafáljak Brüsszelből, hogy több nagyhatalom azt tanácsolta Krügernek, miszerint parancsoljon szigoruan népének s tétesse le velük a fegyvert, elismervén ezáltal Anglia felelősségét.

Kinából visszatért katonák.

Kiel, decz. 13. (Saját tud. távirata.) A Kinából visszaérkezett katonákat sokan várták a kikötőben. Henrik herczeg feleségével együtt szintén ott volt, s a herczegnő több sebesülttel beszélgetett, vigasztalván őket. A császár 16-án fogadja a visszatérteket Berlinben.

Krüger kihallgatáson.

London, decz. 13. (Saj. tud. táv.) Hir szerint Krüger elnök Salysburitól kihallgatást fog kérni.

Csendőrfegyver áldozata.

Arad, decz. 13. (Saját tud. távirata.) A Tagányi féle ügyben a nyomozás megajtására kiküldött őrmester Gozon Imre rendőrkáplárt, mivel ez neki visszafelelt, keresztülzsurrt. A vizsgálatot a csendőr ellen megindították.

A boszniai vasutak.

Zára, december 13. A tartománygyűlésen Salvi (olasz autonóm párti) sürgősen indítványozza, hogy a tartománygyűlés foglaljon állást a két kormánynak a boszniai vasutak kiépítése dolgában történt megállapodása ellen, mert ez a megállapodás a legnagyobb mértékben veszélyezteti Dalmáciának Boszniával való vasuti összeköttetését. Salvi megokolja indítványának sürgősségét és utal az ország-szerte uralkodó elkeseredésre. A tartománygyűlés elveti az indítvány sürgősségét, az indítványt magát pedig az első olvasás után külön hét tagu bizottsághoz utasítja. (M. T. I.)

Szigligeti-Színház.

Folyószám 61.

Idénybérlet 59 sz.

Nagyváradon, pénteken, 1900. decz. 14-én

A sabin nők elrablása.

Vigjáték.

S Z E M É L Y E K :

Bányai Márton, tanár	— — —	Id Sággy Zsigmond
Borbála, neje	— — —	Benkő Jolán
Etelka, leánya	— — —	Szohner Olga
Dr. Szilvassy Béla	— — —	Könyves Jenő
Irma, neje	— — —	Batizfalvi
Marosán Bogdán	— — —	Bognár János
Endre, a fia	— — —	Deésy Alfréd
Rettegi Fridolin, színigazgató	— — —	Nyáray Antal

HELYÁRAK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 frt 50 kr. Kőrszék 1 frt 20 kr. Támlászek 1 frt. Erkölyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr., oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártszék 30kr. Földszinti állóhely 50 kr., diák és katonajegy 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy szinlap 10 kr.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órákor.

Színházi látesővek a ruhatárnál kaphatók bérbe, ára 30 kr.

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók d. u. 3 órától 5-ig a rendes nappali pénztárnál.

Kezdeté 7 órákor, vége 10 órákor.

Holnap szombaton, decz. 15-én:

Bibliás asszony.

Uj operette.

KOZGAZDASAG.

Am őszi buza feljavítása. Az ideai szokatlanul száraz ősz máris gondot ad gazdáinknak, hogy mitévők legyenek majdau őszi veteményeikkel, ha azokra nem jó valami kedvező nyirkos tél. A vetemények kikeltek ugyan szépen, de fejlődésük nem oly buja, mint a minő kívánatos lenne, sőt sok helyütt — mint panaszkodnak — foltos. Hát tisztelt gazdák, ma még nincs ok a panaszra, nincs ok a kétségbeesésre. Nem tudjuk ugyan, hogy mit hoz a tél, de reméljük a legjobbat. Egyébként is, ha esetleg várakozásaink teljesedésbe nem mennének, még mindig van idő a javításra gondolni, ha csak valami állati ellenség nem pusztította

veteményünket, a mely esetben természetesen csak a kiszántás segít. Ha ellenben csakis a kedvezőtlen időjárás miatt maradt hátra fejlődésében az őszi buza, ugy chilisalétrom felültrágyázásával még megmenthetjük és helyrehozhatjuk. Jó erőben lévő talajon, s buza vetésnél: a chilisalétrom használata határozott pazarlás, sőt sokszor káros, ellenben gyenge vetésnél s olyannál, melyet már kiszántásra kárhoztattunk, valóságos áldás. A chilisalétrom ugyanis a vetésre kerülve, feloldódik, a növények által felvétetik s azok erőteljes bokrosodását mozdítja elő. Épen ezért a chilisalétromot csakis a bokrosodás szakában szabad felhasználni, mert később, akkor, midőn a gabona már szárba hajt, káros, a mennyiben a gabonát kétnövéstvé teszi.

Legmegfelelőbb idő elszórására az április és május hava, ez utóbbi egész derekáig. Van tehát még bőven időnk annak beszerzéséről gondoskodni, s hogy mégis már most tesszünk róla említést, azt csak azok megnyugtására cselekedjük, a kik már is feljajdultak a jövő évi termés rossz sikerére.

Megjegyezzük még, hogy e chilisalétromból egyszerre sokat kiszórni nem kell, sőt nem is szabad, mert ez gyorsan hat s nagy mennyiségben alkalmazva nemcsak pazarlás, hanem káros is.

Kat. holdanként 34—45 kilogrammot szórjunk el majd akkor, midőn esőre van kilátás, hogy az mindjárt a talajba szivároghasson. E mennyiséggel holdanként $\frac{1}{2}$ q. többletet is elérhetünk, s így ára bőségesen megtérül. A ki most vásárol már chilisalétromot, az jó száraz, szellős helyen tartsa azt el, mert a chilisalétrom nagyon higroszkópikus természetű, összecsomósodik s megkeményedik.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1900 decz. hó 11-ik napján tartott vásárbán eladott természetienyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 13.20—12.80. Kétszeres buza 12.40—11.80. Rozs 12.80—12.10. Arpa 11.60—11.20. Zab 10.80—10.40. Tengeri: 9.80—9.40. Borsó 34.—. Lencse 42.—. Bab 15.—. Köleskása 24.—. Burgonya 3.70. 100 kiló lángliszt 25.50. zsemlyeliszt 24.50. fehérkenyér liszt 23.50, barnakenyér liszt 20.50. széna fuvarral 5.20, szalma 1.—. Szalonna 104.—, 6 kiló zsup-szalma —16, 150 dkg alom-szalma —10. 1 köbm. búkkfa 6.50, tölgyfa 6.—, cserfa 6.80, 100 kiló marhahús —.96, öntött gyertya —.84. Lámpaolaj —.82. 1 liter ó-bor 1.—. Uj-bor —.80. Pálinka —.72, Szilva-pálinka 1.60. Szesz 2.—. 1 mm. kőso 21.50, nyers fagyú —.48. olvaszt. fagyú 72.—, szappan 48.—, mosott birka gyapju —.—, magyar gyapju —.—. Egy hektoliter ó-bor 66.—, uj bor 54.—, mész 2.20, kemény faszén 3.20, puha faszén 3.—, kendermag 21.—. köles 13.—. repce —.—, dió 52.—, mogyoró —.—, aszalt szilva 42.—. Egy kilogramm savanyu káposzta 20, szalonna 1.18, sertéshús —.96, juh-hús 64, veres hagyma 14, fog-hagyma 36, bors 2.40, paprika 2.20, barnakenyér 20. Egy liter kőolaj 48, mm. búkköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—, 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Marha ártáblázat 1900. decz. hó 11-ről. Egy pár első rendű jármás ökör 640—700, egy pár másodrendű jármás ökör 470—600, egy pár harmadrendű jármás ökör 260—460, 1 drbfejtő tehén 100—270. 1 drb vágó ökör 250 kgr. 160—230. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 120—180, 2 drb. veres borju 28—48, 1 drb. fél éves borju 36—52, 1 drb egy éves borju 48—72, két éves borju 60—180. 1 drb hizott sertés 76—128. 3 pár fél éves 28—34, 1 pár egy éves sertés, 38—62, 1 pár két éves sertés 66—140. 1 drb igás ló 120—320, 1 pár ökörbőr 40—50, 1 pár tehénbőr 26—34. 1 pár bojubőr 10—20, 1 pár lóbőr 10—18.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

	Budapest, decz. 18.
Buza októberre	7.64
Buza áprilisra	7.89
Tengeri	4.90
Rozs ápr.	7.15
Zab ápr.	5.61
Káposzta, repce, aug.	—

Értéktőzsde.

	Budapest, decz. 18.
Osztrák hitel	669 20
Magyar hitel	679 50
Allamvasut	668 50
Rimamurányi	490 50
Magyar jelzálog	437 50
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. decz. 18-án.

Magyar aranyjárdék 4%	97.—
Magyar koronajárdék	92.—

Magyar vasuti kölcson aranyban $4\frac{1}{2}\%$	99 50
Magyarvasuti kölcson ezüstben $2\frac{1}{2}\%$	99 25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	98 50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	91 25
Italméresi jog megváltási kötvény	98 70
Horváth-szlavónföldtehermentési kötvény	92 50
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcson	167 25
Tiszaszabályozás s zezedi sorsjegyek kölcson	139 75
Osztrák járadék papirban	97 75
Osztrák járadék ezüstben	97 75
Osztrák járadék aranyban	98.—
Osztrák korona járadék	98 50
Ozstrák államsorsjegyek	185.—
Ozstrák magyar bank részvény	16 90
Magyar hitelbankrészvény	679 50
Osztrák hitelintézet részvény	663.—
Párisi vista	95 70
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	19 16
Németbirodalmi márka	117 60
London vista	240 30
20 márkás arany	28 52

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

A közeledő karácsonyi ünnepekre

ajánlom

kiváló finomságu ó faj-boraimat,

melyek *kitünő fekvésű Ménesi és Gyoroki szőlőimben termettek.* Tekintettel arra, hogy mint termelő 50 liternél kevesebbet el nem adhatok, literes üvegekre fejtett boraimat oly módon ajánlom, hogy kiki minden fajból tetszése szerinti mennyiséget, de **összesen legalább 50 liternyit állíthasson össze collectióba.**

Az üvegeket azok minősége szerint 6—12 kr. árban vissza veszem s a jegyzett árakban a fogyasztási adót is vevő helyett kiegyenlitem:

A borok következők:

Sanvignon blanc (fehér dessert bor) 1 l. üvegben	1 frt 10 kr.
Szilvani (fehér pecsenye bor) 1 l. üvegben	1 frt — kr.
Carbenet-Marlot (vörös dessert bor) 1 l. üvegben	1 frt 10 kr.
Kaduska szemelt (vörös pecsenye bor) 1 l. üvegben	— frt 90 kr.
Ménesi vörös (vörös finom asztali) 1 l. üvegben	— frt 75 kr.

A borok lakásomról 19—20-tól kiadatnak, esetleg házhoz is szállítatnak.

MOLNÁR LAJOS,

Ujsor, 878. szám.

Felhívjuk a nagyérdemű közönség szives figyelmét

rendkívüli nagy karácsonyi kiárusításunkra

miáltal alkalmat nyújtunk tisztelt vevőinknek nem csak *divat, rövidáru, szőnyeg* és *egyéb áruink olcsó beszerzésére*, hanem alkalmat nyújtunk különösen ez idén

olcsó kelengyék bevásárlására is,

nevezetesen: *vászon és siffon női ingek, nadrágok, köntösök, szoknyák, velez (barchent), női fehérnemű, ágykiszletek, asztal és kávé terítékek és egyéb kelengye cikkekben rendkívüli előnyös kiárusítást* rendezünk.

Tisztelt vevőinknek ezen hirdetésünket különös figyelmébe ajánlva, vagyunk

teljes tisztelettel

KUNZ JÓZSEF és TÁRSA,
Nagyvárad, Szt. László-tér 1.